

Antoine de Saint-Exupéry

MAŁY KSIĄŻĘ

Antoine de Saint-Exupéry
Mały Książę

Tytuł oryginału:
Le Petit Prince

Tłumaczenie:
Natalia Jaskula Esquerré

Ilustracje:
Katarzyna Biedroń

Opracowanie:
Agnieszka Antosiewicz

Wykorzystano materiały:
Renaty Pitali, Doroty Stopki, Bogumiły Wojnar

Redakcja i korekta:
Agnieszka Antosiewicz, Paulina Roszak-Niemirska, Maria Zagnińska

ISBN 978-83-7517-586-8

© Copyright for this Edition by Wydawnictwo GREG® Sp. z o.o.

2025

Wydanie IV rozszerzone

Wydawnictwo GREG®
ul. Klasztorna 2B
31-979 Kraków
tel. 12 680 15 50
www.greg.pl

Księgarnia internetowa: www.greg.pl

Znak firmowy GREG® zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.
Wszystkie prawa zastrzeżone.
Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana
lub przedrukowana bez pisemnej zgody Wydawnictwa GREG®.

Layout okładki:
Pracownia Słowa
Wykorzystano ilustrację Beaty Żurawskiej

Skład:
Pracownia Register

Rozdział I

Gdy miałem sześć lat, ujrzałem pewnego razu w książce o lasach dziewiczych, zatytułowanej *Historie prawdziwe*, wspaniały obrazek. Obrazek przedstawiał węża boa pochłaniającego drapieżne zwierzę. Oto kopia tego rysunku:

W książce napisane było: „Węże boa połykają swą zdobycz w całości, nie rozgryzając jej. Nie mogą się potem ruszać i zapadają w sześciomiesięczny sen, podczas którego trawią”.

Dało mi to wiele do myślenia o przygodach dżungli. W efekcie owych przemyśleń i ja sięgnąłem pewnego dnia po kredkę i stworzyłem swój pierwszy w życiu rysunek. Rysunek numer 1. Wyglądał następująco:

▼ Dzieci – posiadają
wyobraźnię

Pokazałem swe arcydzieło dorosłym i zapytałem, czy nie wzbudza w nich strachu.

W odpowiedzi usłyszałem: „A czemuż kapelusz miałby wzbudzać strach?”.

Rysunek mój nie przedstawiał kapelusza. Przedstawiał węża boa trawiącego słonia. Dorysowałem wobec tego wewnątrz węża boa, by dorośli mogli się zorientować. Dorośli zawsze trzeba tłumaczyć. Rysunek numer 2 wyglądał następująco:

▼ Dorośli – zawsze trzeba
im wszystko tłumaczyć

Trzeba im dopiero powiedzieć: „Widziałem dom za sto tysięcy franków”. Wówczas wołają z zachwytem: „Och, jaki piękny!”.

Jeśli powiecie dorosłym: „Dowodem na istnienie Małego Księcia jest fakt, iż był uroczy, śmiał się, chciał mieć baranka. Chęć posiadania baranka jest dowodem istnienia” wrzuszają tylko ramionami i stwierdzą, że jesteście dziecinni. Gdy jednak powiecie im: „Planeta, z której pochodził Mały Książę, to asteroida B-612”, poczują się usatysfakcjonowani i nie zadadzą Wam więcej pytań.

Tak już z nimi jest. Nie ma sensu mieć im tego za złe. Dzieci muszą być bardzo wyrozumiałe wobec dorosłych.

Ale oczywiście my, którzy rozumiemy życie, za nic mamy cyfry! Żałuję, że nie zacząłem tej opowieści tak, jak zaczyna się baśń. Mogłem na przykład napisać:

▼
Dzieci i Narrator –
rozumieją życie

„Był sobie pewnego razu Mały Książę, który mieszkał na planecie zaledwie ciut większej od niego samego i który chciał mieć przyjaciela...” Dla tych, którzy rozumieją życie, brzmiałoby to o wiele prawdziwiej.

Nie chciałbym, by moją książkę traktowano z przymrużeniem oka. Z ciężkim sercem powracam do tamtych wspomnień. Minęło już sześć lat, odkąd przyjaciel mój odszedł ze swym barankiem. Opisuję go tutaj, by go nie zapomnieć. To bardzo smutne zapomnieć przyjaciela. Nie każdemu dane jest go mieć. Mógłbym poza tym upodobnić się do dorosłych i zacząć interesować wyłącznie cyframi. To z tego właśnie powodu kupiłem pudełko kredek i farby. Trudno jest powrócić do malarstwa w moim wieku, zwłaszcza gdy jedyne próby w tym kierunku polegały na rysowaniu węży boa zamkniętych i otwartych w wieku sześciu lat! Będę się oczywiście starał, by moje portrety były jak najwierniejsze. Nie jestem jednak pewien, co z tego wyniknie. Jeden portret jest udany, a drugi całkiem niepodobny. Mam też kłopot ze wzrostem Małego Księcia. Na jednym portrecie jest za duży, na innym z kolei za mały. Nie mogę się poza tym zdecydować co do koloru stroju. No i tak próbuję trochę tego, a trochę tamtego, raz lepiej, a raz gorzej. W sprawach najważniejszych też mogę się mylić. To jednak musicie mi wybaczyć. Mój przyjaciel nigdy niczego mi nie tłumaczył. Uważał może, że jestem podobny do niego. Ja jednak nie potrafię ujrzeć baranka przez ściankę skrzynki. Może i jestem trochę podobny do dorosłych. Musiałem się zestarzeć.

▼
Narrator – tęskni
za Małym Księciem

I znowu zapalił latarnię.

- Dlaczego znów ją zapaliłeś?
- Takie mam polecenie – odparł Latarnik.

Latarnik – ślepo oddany
obowiązkom

– Nie rozumiem – rzekł Mały Książę.

– Tu nie ma nic do rozumienia – rzekł Latarnik. – Polecenie to polecenie. Dzień dobry.

I znowu zgasił latarnię.

Przetarł następnie czoło chustką w czerwoną kratę.

– To straszny zawód. Miał kiedyś sens. Gasilem latarnię rano i zapalałem wieczorem. Przez resztę dnia mogłem odpoczywać, a przez resztę nocy spać...

– I od tego czasu polecenie się zmieniło?

– Polecenie się nie zmieniło – odparł Latarnik. – W tym cały problem! Z roku na rok planeta obraca się coraz szybciej, a polecenie się nie zmienia!

– Więc? – spytał Mały Książę.

Latarnik – co minutę
gasi i zapala latarnię

– Więc teraz, kiedy obraca się raz na minutę, nie mam ani sekundy wytchnienia! Co minutę zapalam i gaszę latarnię!

– To zabawne! U ciebie dzień trwa minutę!

– Nie ma w tym nic zabawnego – odparł Latarnik. – Rozmawiamy ze sobą już od miesiąca.

– Od miesiąca?

– Tak jest. Od trzydziestu minut. Trzydziestu dni. Dobranoc.

I znowu zapalił latarnię.

Mały Książę przyjrzał się latarnikowi i poczuł sympatię do kogoś, kto z taką sumiennością wypełnia swe polecenie. Przypomniawszy sobie, jak sam przesuwał krzesło, by spojrzeć na zachód słońca. Chciał pomóc przyjacielowi.

– Wiem już, co zrobić, byś mógł odpocząć, kiedy zechcesz...

– Wciąż mam ochotę odpoczywać – odparł Latarnik.

Można być bowiem sumiennym i jednocześnie leniwym.

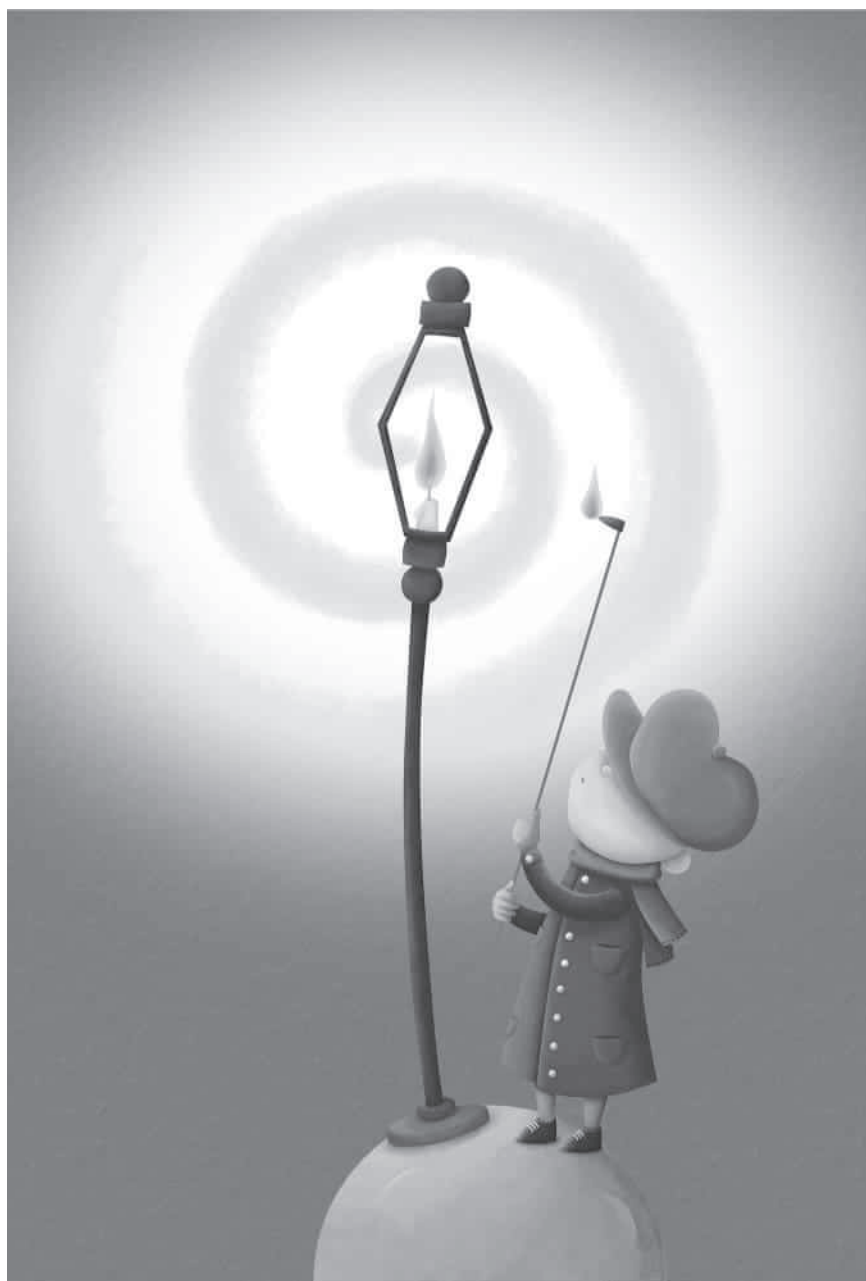
– Twoja planeta jest tak mała – ciągnął Mały Książę – iż można ją obejść zaledwie trzema krokami. Wystarczy, że pójdziesz powoli przed siebie, stale pozostając w słońcu. Gdy poczujesz, że chcesz odpocząć, pójdziesz po prostu przed siebie... I dzień będzie trwał tak długo, jak zechcesz.

– To na niewiele mi się zda – odparł Latarnik. – Najbardziej bowiem lubię spać.

– O, szkoda – rzekł Mały Książę.

– Szkoda – przyznał Latarnik. – Dzień dobry.

I znowu zgasił latarnię.

- Bądź moim przyjacielem. Nie mam nikogo – rzekł Mały Książę.
- Nikogo... Nikogo... Nikogo... – odpowiedziało echo.

Mały Książę – o Ziemi:
sucha, kanciasta i słona

„Cóż za dziwaczna planeta – pomyślał Mały Książę. – Sucha, kanciasta i słona. A ludziom brakuje fantazji. Potrafią tylko powtarzać za innymi... U siebie miałem różę... Zawsze odzywała się pierwsza...”

Rozdział XX

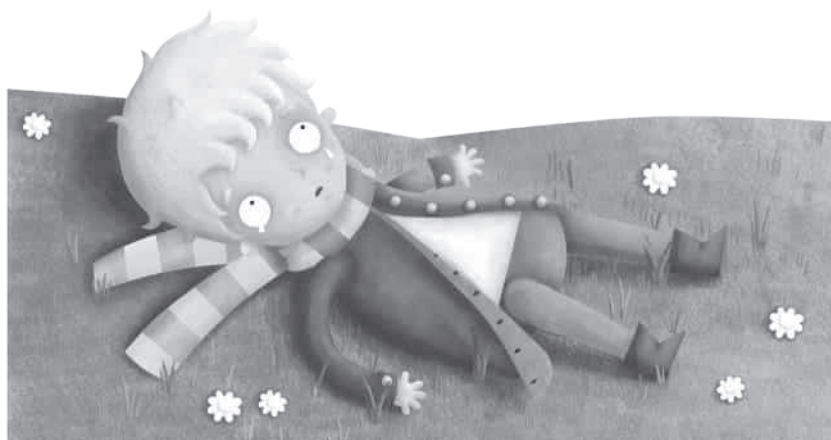
W końcu, przebrnąwszy przez piaski, skały i śniegi, Mały Książę dotarł do drogi. A drogi zawsze prowadzą do ludzi.

- Dzień dobry – rzekł Mały Książę.
- Znajdował się w ogrodzie, w którym kwitły różę.
- Dzień dobry – odparły różę.
- Mały Książę przyjrzał się im. Wszystkie przypominały jego różę.
- Kim jesteście? – spytał Mały Książę zdumiony.
- Jesteśmy różami – odparły różę.
- Och! – westchnął Mały Książę.

Mały Książę – w różanym
ogrodzie, nieszczęśliwy

I poczuł się bardzo nieszczęśliwy. Róża zapewniała go, iż była jedyna na świecie. A tu, w jednym tylko ogrodzie, rośło aż pięć tysięcy takich samych róż...!

„Byłaby bardzo zła – pomyślał – gdyby to zobaczyła. Zaczęłaby gwałtownie kaszleć i udawała, że umiera, tylko po to, by się nie ośmieszyć. A ja

Krótkie opracowanie

Pewniak
na teście

← to będzie na teście

Krótko o utworze

Mały Książę to **baśń filozoficzna**, której cała fabuła trwa rok i dzieje się na kilku zamieszkałych asteroidach oraz na Ziemi. Autor – za pomocą zestawienia świata realistycznego ze światem fantastycznym – podejmuje próbę odpowiedzi na ważne pytania, np. czym jest przyjaźń, ukazuje sposób myślenia dorosłych, który różni się od sposobu myślenia dzieci, a więc opowiada o poszukiwaniu możliwości rozumienia świata i siebie. Książę opuszcza swoją planetę, by nauczyć się czegoś i znaleźć przyjaciela. Podczas tej podróży spotyka wielu dorosłych, których nie rozumie i dziwi się ich postępowaniu. **Król** pragnie nieograniczonej władzy, **Próżnego** cieszą tylko pochlebstwa, **Pijak** jest bezradny wobec swojego nałogu, **Bankier** chciwy, a **Geograf** to bezmyślny biurokrata. Jedynie **Latarnik**, sumiennie wykonujący swoje obowiązki, mógłby stać się przyjacielem Małego Księcia. W czasie pobytu na Ziemi chłopiec trafia na lisa, który tłumaczy mu, czym jest prawdziwa miłość i przyjaźń. Tytułowy bohater zaprzyjaźnia się również z pilotem spotkanym na pustyni¹, czyli w miejscu, gdzie trudno jest przeżyć.

Wizyta na odległych planetach pozwala Małemu Księciu docenić i zrozumieć swoją ukochaną różę oraz własne uczucia. Opowieść pokazuje, jak ważne jest, by nigdy nie przestawać być dzieckiem i patrzeć na świat sercem, a nie przez pryzmat pieniędzy. **Kategoria „dorosły”, przywołana w utworze, nie wiąże się z wiekiem. To sposób widzenia świata, traktowania bliźnich – brak wrażliwości i umiejętności dostrzegania tego, co „widzi się tylko sercem”.**

Mały Książę to jedna z najpopularniejszych książek w historii literatury światowej. Warto ją przeczytać z wielu powodów, w tym m.in. dlatego, że można się z niej wiele dowiedzieć o zachowaniach i charakterach różnych ludzi oraz zrozumieć, kim jest przyjaciel i jak go znaleźć.

¹ Pustynia to wielki piaszczysty, skalisty i prawie pozbawiony roślinności obszar, na którym panują wysokie temperatury i nie ma wody.

pierwowzorem róży z kart książki. Zadedykował utwór swojemu przyjacielowi Leonowi Werth.

Powiastrka została ukończona i wydana w 1943 roku i jest jedyną powieścią, którą Saint-Exupéry sam wyilustrował. Rękopis oraz oryginalne ilustracje znajdują się w Morgan Library & Museum w Nowym Jorku.

Wyjaśnienie tytułu utworu

Mały Książę – to bohater tytułowy powieści. Jego imię w tytule wskazuje, że **to on jest najważniejszy w opowieści, jego przygody i przemyslenia.** Autor w ten sposób wskazuje, na kogo należy zwrócić baczną uwagę podczas lektury.

Dedykacja

Autor zadedykował *Małego Księcia* swemu przyjacielowi – Leonowi Werthowi, który cierpiał w okupowanej przez Niemców Francji i potrzebował pocieszenia. Zaznaczył przy tym, że poświęcił ją nie dorosłemu Leonowi Werthowi, a chłopcu, jakim był jako dziecko.

Dedykacja – inaczej motto. To poprzedzająca właściwy tekst wypowiedź, zgodnie z którą autor poświęca komuś swój utwór lub przedmiot, np. fotografię, książkę, płytę.

Czas i miejsce akcji

CZAS AKCJI

Akcja utworu trwa osiem dni, rozpoczyna się przymusowym lądowaniem pilota na Saharze. **Czas fabuły natomiast obejmuje jego dzieciństwo oraz ukazuje jeden rok z życia Małego Księcia, podczas którego odbywał podróż po różnych planetach, aż trafił na Ziemię.** Mały Książę postanawia opuścić Ziemię dokładnie rok po tym, jak na nią przybył.

MIEJSCE AKCJI

Planeta Małego Księcia: Asteroida B-612, niewiele większa od domu; rośnie na niej róża, są malutkie wulkany, które trzeba czyścić, oraz nasiona

w podróż, nie robiła mu wyrzutów, przyznała, że była niemądra, czule go pożegnała. Wyznała Małemu Księżu miłość.

NARRATOR – PILOT

To **dorosły mężczyzna**, ale choć nauczył się myśleć i rozmawiać w kategoriach, jakich wymaga dorosły świat, **nie zatracił dziecięcej wrażliwości**. Potrafił marzyć, posiadał wyobraźnię. Pewnego dnia musiał awaryjnie lądować na Saharze i właśnie tam spotkał Małego Księcia. Zaprzyjaźnił się z chłopcem, który przypominał mu, jak to jest patrzeć na świat oczami dziecka. **Wrażliwy, uczuciowy**, taktowny (o czym świadczy np. jego wypowiedź: „Nie zrozumiałem odpowiedzi, lecz mimo to zamilkłem. Widziałem dobrze, że nie należy zadawać mu pytań. Był zmęczony”) wciąż wspomina swojego małego przyjaciela, tęskni za nim.

Pewniak
na teście

Charakterystyka pozostałych postaci

Król – zamieszkuje asteroidę 325. Na swojej malutkiej planecie jest sam, a całą jego asteroidę pokrywa gronostajowy płaszcz. Jest władcą absolutnym, lecz nie ma kim rządzić.

Proźny – zamieszkuje asteroidę 326. Traktuje Małego Księcia jak wielbiciela, każe mu się okłaskiwać, by mógł skłonić się swoim kapeluszem. Dla niego wszyscy inni to wielbiciele, uważa się za najprzystojniejszego i najmądrzejszego, mimo iż na swojej planecie jest sam. Ze wszystkiego, co się do niego mówi, słyszy jedynie pochwały i rozbrzmiewające okłaski.

Pewniak
na teście

Pijak – to bardzo smutny mieszkaniec asteroidy 327. Pije, żeby zapomnieć, że wstydzi się swojego pijactwa.

Bankier – bardzo zajęty mieszkaniec asteroidy 328. Mieszka na niej od 45 lat i od tego czasu liczy gwiazdy. Jest przekonany, że posiada gwiazdy, które policzył, oraz nimi zarządza, choć nie potrafi określić, jaką ma z tego korzyść.

Latarnik – zamieszkuje najmniejszą planetę – asteroidę 329. Ledwo mieści się na niej Latarnik oraz jego latarnia. Jego praca polega na zapalaniu i gaszeniu latarni, jednak planeta obraca się bardzo szybko. Latarnik nie ma więc chwili wytchnienia. Tylko z nim Mały Książę mógłby się zaprzyjaźnić.

Geograf – jego asteroida 330 jest znacznie większa od planety Latarnika. Mimo że uważa się za geografa, nie wie, co znajduje się na planecie, ponieważ nie ma na niej żadnego odkrywcy. Siedzi więc beczynn timer przy biurku. Poprosił Małego Księcia o opisanie Asteroidy B-612. Radzi mu zwiedzić Ziemię.

Mieszkańcy Ziemi:

Lis – przyjaciel Małego Księcia na Ziemi. Dał się oswoić i wyjaśnił chłopcu, w czym tkwi istota prawdziwej przyjaźni i miłości.

**Wniosek
ze spotkania**

Niektórzy próbują sztucznie zaspokoić swoje potrzeby. **Oszczędzają czas**, jak tylko się da, a potem nie potrafią go wykorzystać. Inni chcą szybko dorobić się majątku. **Usiłują zapanować nad czymś, nad czym nie da się przejąć kontroli.**

Czego szukał Mały Książę podczas podróży?

Mały Książę wybrał się w podróż, aby się czegoś nauczyć. Każda podróż kształci, pozwala zdobywać doświadczenie, wiedzę o świecie i o samym sobie. Mały Książę wyruszył w podróż, ponieważ zawiódł się na różę, dowiedział się jednak, że jest ona dla niego najważniejszą istotą na świecie. Nauczył się **lepiej rozumieć ją i siebie samego**. Planety, które zwiedził, są symbolami ludzkich wad i przyswar: egoizmu, głupoty, próżności, chciwości, żądzy władzy. W utworze zostały przedstawione w sposób groteskowy: ponieważ każda planeta jest bardzo mała i ma tylko jednego mieszkańca, jego wylbrzymione z konieczności wady nabierają cech absurdu. **Mały Książę, dzięki tym wizytom, nauczył się lepiej rozumieć i oceniać ludzi.**

Mały Książę czuł się samotny na swojej planecie, **szukał przyjaciół**. Na potkani dorośli na swoich planetach nie wydali się Księciu interesujący. **Dopiero na Ziemi spotkał lisa, który wyjaśnił mu, czym jest prawdziwa przyjaźń.** Zaprzyjaźnił się też z pilotem, który był inni niż spotkani przez Księcia dorośli – potrafił dostrzec więcej, nie skupiał się jedynie na bogactwie czy na swojej pracy. Dzięki tym doświadczeniom potrafił zrozumieć swoją różę i zrozumieć siebie – swoje uczucia do niej.

POGLĄDY NA TEMAT DOROSŁYCH

Autor zadedykował *Małego Księcia* dziecku, ponieważ w dzieciach można ocalić to, co ginie wraz z dorastaniem: samodzielność, bezpośredniość uczuć, postrzeganie świata ze szczególnym zmysłem obserwacji, godzenie fantastyki z rzeczywistością.

Narrator – pilot awaryjnie lądujący na Saharze – jest dorosłym mężczyzną. Choć myśli kategoriami ludzi dorosłych, potrafi jednak marzyć i posługiwać się wyobraźnią. Dorosłym, według niego, „zawsze trzeba tłumaczyć”. Wspominając swoje pierwsze rysunki, narrator zauważa, iż dorośli odbierają wszystko jednoznacznie, nie korzystają z wyobraźni, krytykują, gdy czegoś nie rozumieją. Kiedy Mały Książę informuje go o niewielkich rozmiarach jego planety, zastanawia się nad **przywiązaniem dorosłych do cyfr** – bez nich nie są w stanie opisać świata i ludzi. Dla narratora cyfry nie są ważne, uważa nawet, że fałszują prawdę o świecie i człowieku, przesłaniając to, co w nich najbardziej istotne. Ponieważ nie może się porozumieć się z dorosłymi,

opowieści tak, jak zaczyna się baśń. Nie wprowadza jednak tych elementów z obawy, że nie zostanie potraktowany poważnie,

- zakończenie utworu: Mały Książę ginie w świecie ludzi, na szczęście żyje w pamięci narratora.

Trudno jednoznacznie określić, czy świat przedstawiony utworu jest realistyczny czy fantastyczny – występują zarówno wydarzenia, postaci i miejsca prawdopodobne, jak i nieprawdopodobne, baśniowe. Przeplatają się one ze sobą, tworząc jednolitą całość.

Baśń – jeden z gatunków epickich, obejmujący utwory narracyjne o tematyce fantastycznej. Wyrażają one mądrość ludową i wiarę w siły nadprzyrodzone. Czas i miejsce akcji są nieokreślone, bohaterowie swobodnie przekraczają granicę świata realnego i fantastycznego. W baśni pojawiają się pewne stałe motywy (motywy wędrowne), np. cudowne przeniesienie w inne miejsce. Celem baśni jest przedstawienie pewnych ogólnych prawd o życiu i ludzkiej naturze w formie przystępnej i intuicyjnie zrozumiałej dla dziecka. Wypływa z niej morał. Kończy się ona szczęśliwie – dobro zwycięża w walce ze złem.

Budowa utworu

Mały Książę to powieść podzielona na **dwadzieścia siedem rozdziałów**. Rozdziały nie posiadają tytułów, są jedynie ponumerowane.

Powieść poprzedzona jest dedykacją.

Narratorem w powieści jest pilot, który opowiada o świecie przedstawionym. Wykorzystuje narrację pierwszoosobową, czyli wypowiada się w swoim własnym imieniu, relacjonuje swoje przeżycia oraz przytacza dialogi i monologi innych postaci, jego wiedza o świecie jest jednak ograniczona.

W utworze występują figury retoryczne, takie jak personifikacja, czyli uosobienie (np. *Słowa Małego Księcia tańczyły mi w pamięci* – taniec to zachowanie charakterystyczne dla ludzi), które nadają tekstowi cechy stylu poetyckiego.

Spis treści

Pewniak
na teście

to będzie na teście

Rozdział I	7
Rozdział II	8
Rozdział III	12
Rozdział IV	13
Rozdział V	16
Rozdział VI	19
Rozdział VII	20
Rozdział VIII	22
Rozdział IX	24
Rozdział X	25
Rozdział XI	29
Rozdział XII	30
Rozdział XIII	31
Rozdział XIV	33
Rozdział XV	36
Rozdział XVI	39
Rozdział XVII	39
Rozdział XVIII	41
Rozdział XIX	41
Rozdział XX	42
Rozdział XXI	43
Rozdział XXII	47
Rozdział XXIII	48
Rozdział XXIV	48
Rozdział XXV	50
Rozdział XXVI	52
Rozdział XXVII	57

KRÓTKIE OPRACOWANIE

Krótko o utworze	61
Krótkie streszczenie	62
Motywy	63

PEŁNE OPRACOWANIE

Biografia autora	65
Okoliczności powstania utworu	65
Wyjaśnienie tytułu utworu	66
Dedykacja	66
Czas i miejsce akcji	66
Czas akcji	66
Miejsce akcji	66
Bohaterowie utworu	67
Plan wydarzeń	68
Streszczenie szczegółowe	68
Charakterystyka głównych bohaterów	76
Mały Książę	76
Róża	76
Narrator – pilot	77
Charakterystyka pozostałych postaci	77
Problematyka utworu	78
Podróż Małego Księcia	78
Czego dowiedział się Mały Książę podczas podróży?	78
Czego szukał Mały Książę podczas podróży?	82
Poglądy na temat dorosłych	82
O przyjaźni	83
Dlaczego dorośli nie mają przyjaciół?	83
Miłość Małego Księcia i róży	84
Symbolika w <i>Małym Księciu</i>	85
Gatunek utworu	86
<i>Mały Książę</i> jako baśń filozoficzna	86
Budowa utworu	87
Ważne cytaty	88
Indeks komentarzy do tekstu	88

ISBN 978-83-7517-586-8

9 788375 175868 >